

تحلیل عملکرد مدیران سکونتگاه‌های پیراشهری با رویکرد توسعه پایدار فضا مورد: شهرستان پلدختر

پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۰۷/۱۲

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۵/۲۲

صفحات: ۹۴-۶۹

مهرشاد طولابی نژاد؛ دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.
محسن سهرابی؛ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

توجه به توسعه پایدار روستاهای پیراشهری عاملی مهمی در راستای برنامه‌ریزی روستایی می‌باشد. چراکه توسعه پایدار این مناطق بهبود شرایط محیط فضاهای پیراشهری، بهبود زندگی ساکنان این مناطق و حفاظت از محیط‌زیست آن‌ها را به دنبال دارد. در این زمینه یکی از رهیافت‌های مهم توجه به نقش مدیران روستایی می‌باشد. هدف این پژوهش تحلیل عملکرد مدیران سکونتگاه‌های پیراشهری با رویکرد توسعه پایدار فضا می‌باشد. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و روش انجام آن توصیفی-تحلیلی است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه و مصاحبه می‌باشد. جامعه آماری شامل خانوارهای روستاهای پیراشهری تا فاصله ۸ کیلومتر از مرکز شهرستان (شهر پلدختر) می‌باشد (N=۴۰۷۸). با استفاده از فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای ۳۵۱ خانوار به‌عنوان نمونه انتخاب گردید. همچنین از کل روستای هم‌جوار شهر پلدختر روستاهای تا ۸ کیلومتر فاصله (۳۳ روستا) که دارای دهیاری بوده به‌عنوان روستاهای هدف انتخاب شدند. از آزمون t تک نمونه‌ای برای بررسی رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاران در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و محیطی-کالبدی، و برای بررسی تطبیقی عملکرد دهیاری‌ها در ۳۳ روستای مورد مطالعه از آزمون‌های تعقیبی (Post Hoc) و آزمون توکی (Tukey HSD) استفاده شد. نتایج نشان داد بیشترین رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاران به ترتیب مربوط به بعد زیست‌محیطی با میانگین (۳/۶۹)، بعد اجتماعی (۳/۵۹)، و اقتصادی (۳/۴۶) بوده است. مقایسه عملکرد دهیاران منطقه مورد مطالعه نشان می‌دهد که بین عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف شهرستان پلدختر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در بین ۳۳ روستای دارای دهیار، بهترین عملکرد دهیاران مربوط به چهار روستای پیران‌پرویز با میانگین (۴/۶۶)، چال‌کل بالا (۴/۷۲)، میدان بزرگ (۴/۷۲) و چم‌مورت (۴/۸۰) بوده است. ضعیف‌ترین عملکرد دهیاری‌ها نیز مربوط به سه روستای سراب‌حمام (۱/۵۴)، واشیان کرم حسین (۱/۵۶) و گری‌بلمک (۲/۰۱) بوده است. از نتایج این پژوهش علاوه بر ارائه وظایف دهیاران در قالب شاخص‌های بیان‌شده، برای بهبود عملکرد آن‌ها می‌توان استفاده نمود.

واژه‌های کلیدی:

توسعه پایدار
روستایی، مدیریت
روستایی، پیراشهری،
پلدختر.

Mehrshad_t65@yahoo.com

نحوه ارجاع به مقاله:

طولابی نژاد، مهرشاد و سهرابی، محسن. ۱۳۹۹. تحلیل عملکرد مدیران سکونتگاه‌های پیراشهری با رویکرد توسعه پایدار فضا مورد: شهرستان پلدختر. مجله توسعه فضاهای پیراشهری. ۲(۴): ۶۹-۹۴. DOR: 20.1001.1.26764164.1399.2.2.5.4

یکی از محورهای اساسی در تحلیل مسائل روستایی، توجه به ساختار مدیریت در این جوامع است (ریاحی و همکاران، ۱۳۹۷: ۳۶۶). مدیریت روستایی می‌تواند نقش مهمی در مسائل مربوط به تولید، مسائل زیست‌محیطی مانند آلودگی آب، از دست دادن تنوع زیستی، فرسایش زمین و مسائل اجتماعی در نواحی روستایی داشته باشد (Wezel et al, 2016: 132). در مناطق روستایی ایران یکی از مهم‌ترین چالش‌های توسعه پایدار روستایی، کم‌توجهی به نقش مدیریت روستایی در این جوامع می‌باشد که توجه به آن می‌تواند نقش مهمی در بهبود روند برنامه‌ریزی برای توسعه پایدار روستایی داشته باشد (قدس قرجه، ۱۳۹۱: ۲۵). مدیریت روستایی در ایران دارای سابقه طولانی بوده و تحولات گسترده‌ای را پشت سر گذرانده است (مطیعی‌لنگرودی، ۱۳۸۲: ۴۸). نقش و جایگاه مدیریت روستایی در تمامی زمینه‌ها و عرصه‌های زندگی اقتصادی و اجتماعی بشر، بیش‌ازپیش برجسته گردیده است (صیدالی و همکاران، ۱۳۹۰: ۸۰) و به‌عنوان مهم‌ترین عامل در حیات، رشد، بالندگی و یا مرگ یک جامعه و روند حرکت از وضع موجود به سوی وضع مطلوب شناخته شده است (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۸۶: ۴۸). مدیریت روستایی یکی از مهم‌ترین ابعاد توسعه پایدار روستایی و شاید بتوان گفت مهم‌ترین بعد آن است که نقش بسیار مهمی در هماهنگی فعالیت‌های توسعه روستایی بر عهده دارد (سربرقی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۱۹). مدیریت محلی می‌تواند نقش مهمی در مسائل مربوط به تولید، مسائل زیست‌محیطی مانند آلودگی آب، از دست دادن تنوع زیستی، فرسایش زمین و مسائل اجتماعی در نواحی روستایی داشته باشد (Wezel et al, 2016: 132). از سویی دیگر مدیریت روستایی مدیریت منطقی منابع انسانی و طبیعی در محیط‌های روستایی برای نیل به هدف پایداری اجتماعات محلی و زیست‌محیطی بر اساس فرآیندهای علمی و مدیریتی تعریف می‌شود (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، ۱۳۹۰: ۱۱۷). از بین مدیران روستایی دهیاری به‌عنوان بازوی اجرایی دولت نقش مهمی در اجرا، نظارت و سازماندهی برنامه‌های توسعه و در راستای دستیابی به سطحی مطلوب از توسعه پایدار روستایی دارند (سربرقی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۲۰). دهیاران در نواحی روستایی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی دارای وظایف تعریف شده‌ای هستند (نوروزی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۵۳). از طرفی دیگر میزان رضایت مردم محلی از دهیاری‌ها نقش مهمی در موفقیت سازمان مذکور در دستیابی به اهداف خوددارند؛ چراکه روستاییانی که از دهیاری‌ها رضایت داشته باشند با اطمینان بیشتری وظایف شهروندی‌شان مانند پرداخت عوارض و مشارکت در برنامه‌های عمومی روستا را انجام می‌دهند (پور رمضان و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۳۲). با این حال یکی از مهم‌ترین چالش‌های توسعه پایدار روستایی، کم‌توجهی به نقش دهیاران روستایی در این جوامع می‌باشد که توجه به آن می‌تواند نقش مهمی در بهبود روند برنامه‌ریزی برای توسعه پایدار روستایی داشته باشد (قدس قرجه، ۱۳۹۱: ۲۵). توجه به عملکرد دهیاران در راستای تحقق توسعه پایدار روستایی و بررسی میزان عملکرد و شناسایی نقاط قوت و ضعف آن‌ها در روستاها علاوه بر اینکه می‌تواند در رفع نقاط ضعف آن‌ها اقدامات لازم را انجام داد با همکاری مردم محلی می‌تواند کاستی‌های موجود در وظایف دهیاری‌ها را رفع نمود. یکی از موارد مهم در این زمینه بررسی تطبیقی و مقایسه عملکرد دهیاران در راستای ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی توسعه پایدار روستایی می‌باشد.

در روستاهای شهرستان پلدختر در استان لرستان نیز دهیاری‌ها و وظایف آن‌ها برآمده از مبانی، اهداف و سیاست‌های مدیریت روستایی و محلی می‌باشند، و مدیریت محلی در این منطقه دارای جایگاه ویژه‌ای در روند آگاهی روستایی و

مشورت با مردم محلی می‌باشند. در این منطقه نیز دهیاران همانند روستاهای سایر مناطق دارای وظایفی در جنبه اجتماعی، اقتصادی و محیطی - کالبدی می‌باشد، که عملکرد آن‌ها داری شدت و ضعف‌هایی می‌باشد. بررسی عملکرد آن‌ها به‌عنوان سازمان‌های محلی و یا نمایند دولت از یک طرف و از طرف دیگر با توجه به اینکه این مدیران با مردم محلی مرتبط هستند، بررسی و سنجش عملکرد آن‌ها به‌صورت مقایسه‌ای در زمینه توسعه پایدار روستایی، می‌تواند راهگشای بسیاری از مسائل و مشکلات مدیریتی روستاها باشند و با همکاری بیشتر با دهیارانی که نتوانسته‌اند وظایف خود را آن‌چنان که انتظار می‌رفت انجام دهند به افزایش کارایی آن‌ها کمک نمود. بنابراین بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران در منطقه پیراشهری شهر پلدختر در راستای ابعاد توسعه پایدار روستایی و افزایش میزان کارایی آن‌ها و ارائه راهکار مناسب برای افزایش عملکرد آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد. لذا در این مطالعه نیز با استفاده از نظر مردم محلی به بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران منطقه پیراشهری پلدختر پرداخته شده است. سؤالات تحقیق عبارت است از: رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاری‌ها در چه سطحی است؟ رضایت مردم محلی از وضعیت عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف (۳۳ روستا) در زمینه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی در منطقه مورد مطالعه چگونه می‌باشد؟

موضوع مدیریت روستایی مقوله‌ای است که مبانی اندیشگی و معرفتی محققان حوزه‌های علوم اجتماعی، توسعه روستایی، مدیریت و جغرافیا را به چالش کشیده و ادبیات تجربی را در این حوزه در قالب فعالیت‌های پژوهشی موجب گشته است. باین حال تاکنون در زمینه بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران در راستای ابعاد توسعه پایدار روستایی مطالعات چندانی صورت نگرفته است. ولی مطالعات زیادی در مورد بررسی عملکرد دهیاران در زمینه توسعه و توسعه پایدار روستایی انجام گرفته است که در ادامه برخی از این مطالعات آورده شده است. عنابستانی و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی به بررسی نقش دهیاری‌ها در پایداری سکونتگاه‌های روستایی میمند فارس پرداختند و به این نتیجه رسیدند که میزان عملکرد دهیاری‌ها در زمینه پایداری سکونتگاه‌های روستایی چندان مطلوب نبوده است؛ سربرقی مقدم و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای به ارزیابی عملکرد دهیاران در فرایند توسعه پایدار روستایی از دیدگاه روستائیان پرداخته و به این نتیجه رسیدند که عملکرد دهیاران در هر سه بعد توسعه پایدار پائین تر از سطح متوسط بوده است. حسنی و همکاران (۱۳۹۷) در مطالعه‌ای با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی به ارزیابی نقش مدیریت روستایی در پایداری روستاهای دهستان دستجرده پرداختند و به این نتیجه رسیدند که مدیریت روستایی بیشترین نقش را در بعد فضایی - کالبدی و کمترین اثر بر پایداری اقتصادی داشته است. در سایر کشورها نیز، بادی بانگا^۱ و همکاران (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای به بررسی و ارزیابی اثر بخشی مدیریت محلی در توسعه روستایی و توسعه کشاورزی در کنگو پرداختند و به این نتیجه رسیدند که مدیریت محلی از طریق کمک‌های فکری و ارائه راهکارها به توسعه روستایی و توسعه کشاورزی کمک نموده است؛ استفان (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای با استفاده از رگرسیون چند متغیره به بررسی اثرات مدیریت محلی در توسعه پایدار روستایی از طریق توسعه کارآفرینی پرداخته و به این نتیجه رسیدند که مدیریت محلی از طریق ترویج کارآفرینی روستایی به پایداری روستا کمک نموده است؛ میهای و انگرادو (۲۰۱۸)^۲

^۱ Badibanga

^۲ Stefan

^۳ Mihai and Ingrao

در مطالعه‌ای به ارزیابی مدیریت محلی و اثرات آن بر توسعه محیطی زیست روستایی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که مدیریت محلی از طریق حفظ محیط‌های روستایی و کاهش زباله در روستاها منجر به پایداری محیط زیست روستایی و پایداری روستاها شده است.

پارادایم مدیریت روستایی در محورهای مدیریت زمین و تولید کشاورزی، مدیریت زیرساخت‌ها و خدمات زیربنایی، مدیریت مالی و نظام درآمد هزینه‌ها برای روستاها، مدیریت محیط زیست و توسعه پایدار برای کاهش فقر و عدالت اجتماعی قابل بررسی است (عنابستانی و حاتمی نژاد، ۱۳۹۱: ۱۲۴). هر یک از محورهای فوق در دهه‌های قبل دارای شدت و ضعف در عملکرد و اجرا و حتی گاه به‌عنوان راهبرد اساسی در برنامه‌های کلان مطرح بوده است (قدیری معصوم و ریاحی، ۱۳۸۲: ۲). از مدیریت روستایی تعاریف و مفاهیم مختلفی ارائه شده است. گودین (۲۰۰۰) معتقد است که مدیریت محلی (روستایی) ابزار قدرت و موضوع تولید اجتماعی است و پایداری در این زمینه زمانی نهادینه می‌شود که صاحبان قدرت در جامعه روستایی مشروعیت لازم را داشته باشند (Goodwin, 2000: 7). بادی بانگا و همکاران (۲۰۱۳) مدیریت روستایی را به این صورت تعریف نمودند: مدیریت روستایی عبارت است از اقدامات ویژه و ضروری برای سرمایه‌گذاری‌های روستایی در تعامل با فرآیند مدرنیزاسیون واحدهای روستایی است (Badibanga et al, 2013: 3). خانم مری پارکرفالت، در ابتدای کتاب «مدیریت پروژه روستایی» مدیریت را «هنر انجام کارها به وسیله و از طریق دیگران» تعریف می‌کند (Pandey, 2008: 1). در تعاریف که در داخل کشور از مدیریت روستایی شده، مدیریت روستایی را فرایند چند جانبه‌ای که شامل سه رکن مردم، دولت و نهادهای عمومی است تعریف شده که در آن فرایند مشارکت مردم از طریق تشکیلات، سازمان‌های روستایی و طرح‌های توسعه روستایی تدوین، اجرا و تحت نظارت و ارزشیابی قرار می‌گیرد (رضوانی، ۱۳۸۳: ۲۱۱). در این تعریف، روی پنج موضوع کلیدی تأکید می‌شود، که عبارت‌اند از: استفاده بهینه از طریق آن‌ها، دستیابی به اهداف سازمانی، موازنه اثربخشی و کارآیی، استفاده بهینه از منابع محدود که نهایتاً به سازگاری با محیط متغیر منجر می‌شود. بنابراین، می‌توان از این تعریف نتیجه گرفت که مدیریت روستایی عبارت است از فرایند سازمان‌دهی و هدایت جامعه و محیط روستایی (رضوانی، ۱۳۸۳: ۲۱۱). مدیریت روستایی در ایران، طی سالیان متمادی دستخوش تغییرات اساسی گردیده و هر دوره نواحی روستایی به روشی اداره می‌شد.

در ایران نظام مدیریتی تا پیش از مشروطیت در کل، غیردولتی بود و کدخدا، سالار، سربنه و غیره مدیریت امور روستا را برعهده داشتند. در سال ۱۳۵۴ کدخدا از نظام مدیریتی روستاها حذف و شوراها روستایی جای آن را گرفتند. با پیروزی انقلاب اسلامی، اقدامات مهمی در زمینه مدیریت روستایی انجام شد. قانون اصلاح تشکیلات شوراهای اسلامی و دهیاری‌ها نمونه‌هایی از آن است (مهدوی و نجفی کانی، ۱۳۸۴: ۲۲). بر این اساس دهیاری‌ها به‌عنوان مدیریت نوین قلمداد می‌شوند و باید کلیه خصیصه‌های مدیریت نوگرا را دارا باشند و در جهت توسعه روستایی گام بردارند. رضایت مردم از دهیاری‌ها باعث می‌شود که مردم محلی با اطمینان بیشتری وظایف شهروندی‌شان را انجام می‌دهند (پور رمضان و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۳۲). روستا به‌عنوان کوچک‌ترین واحد زیستی در تقسیمات کشوری، نیازمند استقرار مناسب در چرخه‌ی توسعه کشور و تشخیص هر چه بهتر و دقیق‌تر اهداف کلان اجتماعی و اقتصادی پیش‌بینی شده در طرح‌های

فراست توسعه بخصوص طرح‌های «توسعه و عمران ناحیه‌ای» و «ساماندهی فضا و سکونتگاه‌های روستایی» می‌باشد (حسینی‌ابری، ۱۳۸۰: ۱). برای تحقق اهداف توسعه پایدار روستایی علاوه بر برون‌رفت از شرایط کم‌رشد و توسعه‌نیافتگی، تحکیم پایه‌های اقتصاد صنعتی (افراخته و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۲)، نیاز به مدیریت محلی و از جمله دهیاری‌ها احساس می‌شود، تا بتواند با بررسی و شناسایی مشکلات روستا بهترین راه‌حل‌های ممکن را عملیاتی نماید. بنابراین توجه به نقش دهیاری‌ها یکی از مهم‌ترین راه‌های رسیدن به توسعه پایدار در مناطق روستایی باشد.

توسعه پایدار ریشه در تغییر و تحولات نظری کلان در حوزه علوم اجتماعی در طول دهه‌های اخیر به‌ویژه بعد از دهه ۱۹۷۰ دارد (Moseley, 2002: 156). برای اولین بار توسط کمیته جهانی محیط‌زیست و توسعه (۱۹۸۷) که به‌عنوان گزارش برانت‌لند شناخته می‌شود، عمومیت یافت و اصطلاح "توسعه پایدار" تبدیل به یکی از وسیع‌ترین اصلاحات توسط دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی شد (Robinson, 2008: 3). از دهه ۱۹۸۰ به بعد حاکمیت رویکردهای سنتی توسعه، نظام سیاسی اداری متمرکز، برنامه‌ریزی بخشی و پیامدهای منفی آن موجب شد که چارچوب اصول توسعه بازتعریف شود و به برنامه‌ریزی توسعه در سطوح گوناگون ملی، ناحیه‌ای، محلی، شهری و روستایی توجه شود (Boggia et al, 2014: 161) اولین تعریفی که از توسعه پایدار ارائه شد، چنین بود: «توسعه‌ای که نیازهای امروزی ما را بدون کاستن از توانایی‌های نسل‌های آینده برآورده نماید». (Ihuah et al, 2014: 63). توسعه پایدار دو مفهوم مهم دارد: اول، تأمین نیازهای مردم فقیر؛ دوم، توجه به محدودیت‌های ایجادشده برای محیط به‌وسیله فناوری و سازمان‌های اجتماعی به‌منظور برآورد نیازهای نسل حاضر و آینده (Mitchell, 2013: 15). از سویی دیگر توسعه پایدار روستایی نیز جزئی از کلیت توسعه پایدار است که هدف از طرح آن توسعه همه ابعاد اقتصادی، محیطی، کالبدی و اجتماعی برای جوامع روستایی می‌باشد (طولابی‌نژاد، ۱۳۹۷: ۱۴۷). توسعه پایدار روستایی فرایندی است که بر ارتقای همه‌جانبه حیات روستایی از طریق زمینه‌سازی و ترغیب فعالیت‌های متناسب با قابلیت‌ها و تنگناهای محیطی تأکید می‌کند (نوری و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۹۲). توسعه پایدار روستایی، توسعه‌ای است که دربرگیرنده همه سطوح فعالیت و مکانی باشد (Ioppolo et al, 2016: 2). همچنین توسعه پایدار روستایی به دنبال تشویق مسئولان محلی به‌منظور ایجاد و توسعه برنامه‌های همکاری میان بخش‌های خصوصی و محلی و دولتی برای ایجاد توسعه در سطح محلی بوده است (رفعیان و هودنسی، ۱۳۸۸: ۱۴). هدف اصلی توسعه پایدار در مناطق روستایی، دستیابی به زندگی سالم از راه رفع نیازهای اساسی تمام جامعه روستایی با لحاظ کردن کیفیت زندگی همگام با کیفیت محیطی و مرتبط با نظام‌های اقتصادی برای دستیابی به بالاترین سطح رضایت از زندگی است (Jackson, 2009: 145). این نوع توسعه می‌تواند مبتنی بر دو هدف می‌باشد: اول؛ اهداف محتوایی که به معنای بهبود وضعیت اجتماع محلی از طریق افزایش فعالیت‌های اقتصادی و یا اشتغال و ایجاد زیرساخت‌های اجتماع محلی است. دوم؛ اهداف فرایندی که به معنای افزایش توان و ظرفیت اجتماع محلی برای انجام کارهاست (رضازاده و سلسله، ۱۳۸۹: ۱۲۸). یعنی تصمیم‌گیری‌های آن تا سطوح محلی گسترش یابد (رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۸۹: ۱۹۰). به خاطر اینکه ورودی آن نسبتاً پایین؛ خطر آن بسیار کم و سازگار با محیط‌زیست می‌باشد جوامع محلی به‌راحتی می‌توانند از آن استفاده کنند (Husnah, 2014: 143). همچنین توسعه پایدار روستایی

† WCED

‡ BruntLand

توسعه‌ای است که نیازهای اساسی مردم محلی را برطرف و درعین حال حیاتی مطمئن، ایمن و محیطی سالم برای مردم محلی ایجاد نماید (Coriaa and Calfucurab, 2012: 47- 55) در واقع تلاش مردم محلی برای بهبود درآمد‌ها، فرصت‌های شغلی و کیفیت حیات در زیستگاه‌های خود برای تدارک الزامات و نیازها خودشان می‌باشد (Van Zeijl- (Rozema and Martens, 2010:14. برخی باورها و ارزش‌هایی که در توسعه محلی اهمیت اساسی دارند شامل؛ الف) در دیدگاه توسعه محلی، مردم حق مشارکت در تصمیمات تأثیرگذار بر زندگی‌شان را دارند؛ ب) مردم این حق را دارند که برای ایجاد محیطی که مطلوب آن‌هاست، تلاش کنند؛ ج) حق دارند که آگاهانه تصمیم بگیرند و شرایطی را که از بیرون بر آن‌ها تحمیل می‌شود را رد و یا تعدیل کنند؛ د) دموکراسی مشارکتی، بهترین شیوه اداره کسب‌وکارهای محلی است؛ ه) به حداکثر رساندن ادغام افراد در یک اجتماع، پتانسیل موفقیت توسعه را افزایش می‌دهد؛ ی) برقراری گفت‌وگو و کنش و واکنش در میان افراد اجتماع محلی، انگیزه تلاش در جهت منافع اجتماعشان را در آن‌ها افزایش می‌دهد (Filips and pitman, 2009: 61). بنابراین، برای دستیابی به توسعه پایدار، وجود مدیریت ضروری خواهد بود (Budsakorn, 2010: 17) طوری که مدیریت محلی بهبودی و اصلاح را برای جوامع و توسعه پایدار را برای روستا به ارمغان می‌آورد. چنین راهبردی می‌تواند به توانمندسازی و مشارکت مردم در جریان توسعه و شکل‌گیری یک جریان توسعه‌ی متکی به خود و پایدار منجر شود (زاهدی مازندرانی، ۱۳۸۲: ۱۹۳). و پایداری اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی را برای جوامع و محیط‌های محلی و بومی فراهم سازند. بنابراین روشن می‌گردد که امروزه علاوه بر اینکه اعمال دهیاری‌ها در جهت پیش بردن سازکارهای برنامه‌های توسعه پایدار روستایی الزامی است، توجه به نهادسازی و نقش نهادها در امر توسعه پایدار روستایی که توأم با نظارت، کنترل و همراهی دولت است، بسترسازی برای برنامه‌های آموزشی، ترویج و مشارکت محلی ضروری به نظر می‌رسد.

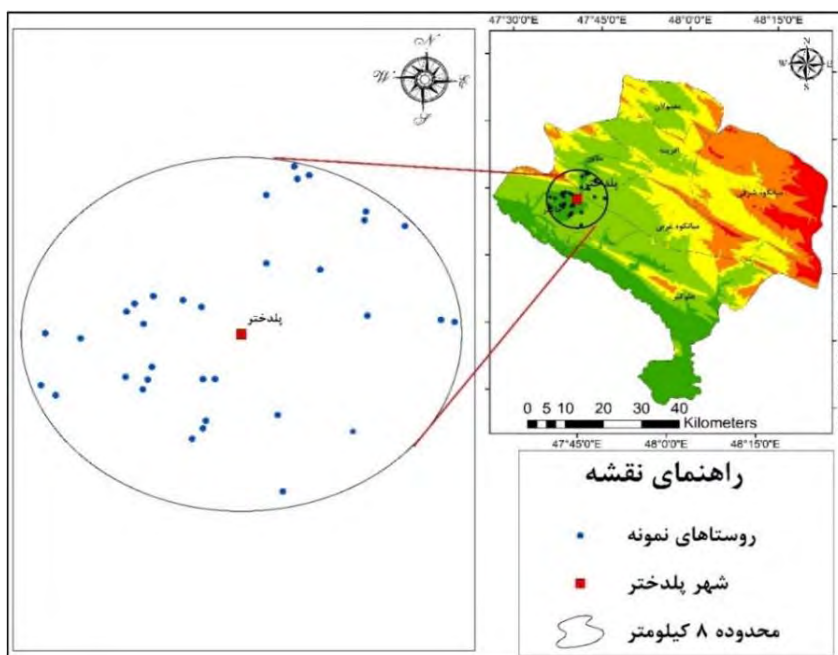

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

منطقه مورد مطالعه روستاهای پیراشهری شهر پلدختر می‌باشد. قبل از بیان ویژگی‌های منطقه مورد مطالعه دو تعریف از منطقه پیراشهری ارائه شده است. "ساده‌ترین تعریف روستاهای پیراشهری، تعاریف فضایی است؛ در این تعاریف روستاهای پیراشهری در حاشیه ناحیه شهری با ویژگی‌های خاص خود (همچون افت شتابان محیطی، دگرگونی بی‌برنامه کاربری اراضی، کمبود شدید خدماتی و امثالهم) تعریف می‌شوند (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۶: ۳). در واقع نواحی پیراشهری به عرصه‌هایی گفته می‌شود که در مجاورت با شهر قرار دارند و در برخی موارد هر چند فاصله زیادی با شهرداری ولی در نتیجه گسترش شهرگرایی و تغییر سبک زندگی به وجود می‌آیند" (جمعه‌پور و طهماسبی تهرانی، ۱۳۹۲: ۵۰).

شهر پلدختر در بخش مرکزی شهرستان و به‌عنوان مرکز شهرستان پلدختر می‌باشد. شهرستان پلدختر دارای چهار دهستان به مرکزیت پلدختر و بخش معمولان دارای سه دهستان با مرکزیت معمولان می‌باشد که طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای جمعیتی بالغ بر ۷۳،۷۴۴ نفر جمعیت (۲۰۳۰۳ خانوار) است که از این تعداد ۳۹۳۳۸ نفر (۱۱،۲۸۹ خانوار) در روستاها و مابقی در دو شهر معمولان و پلدختر زندگی می‌کنند. معیشت اصلی مناطق روستایی این شهرستان مبتنی بر بخش کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط با آن می‌باشد. دو رودخانه مهم کشکان و سیمره در این منطقه جریان دارند که در تأمین آب کشاورزی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کنند. منطقه مورد مطالعه در منطقه زاگرس واقع شده دارای توپوگرافی کوهستانی و پرشیب است. در این تحقیق نیز با توجه به موضوع و هدف تحقیق که ارزیابی عملکرد دهیاری‌های منطقه پیراشهری پلدختر در جهت تحقق توسعه پایدار روستایی بوده فقط روستاهایی که دارای دهیاری بوده‌اند و تا فاصله ۸ کیلومتری مرکز شهرستان قرار داشته (۳۳ روستا) به‌عنوان روستاهای نمونه انتخاب شدند. به این دلیل روستاهای ۸ کیلومتری انتخاب شد که روستاهای این مسافت همگی در حاشیه ناحیه شهری پلدختر و به‌صورت متراکم در دشت جایدار مستقر شده‌اند که هم از مزایا و خدمات این موقعیت بهره می‌برند و از سویی دیگر، به دلیل همین نزدیکی، با مشکلاتی مانند تغییر کاربری اراضی و افزایش قیمت زمین مسکونی و غیره روبرو هستند. در شکل (۲) موقعیت روستاهای پیراشهری شهر پلدختر آورده شده است.

شکل ۲. نقشه موقعیت سیاسی شهر پلدختر و روستاهای پیرامون

تحقیق حاضر از نظر هدف در زمره تحقیقات کاربردی و از نظر «روش»، در چارچوب روش «توصیفی-تحلیلی» قرار می‌گیرد. جمع‌آوری اطلاعات به دو روش «اسنادی» و «میدانی» بوده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات در روش میدانی نیز پرسش‌نامه و مصاحبه آزاد با مردم محلی بوده است. جامعه آماری تحقیق، شامل خانوارهای روستایی تا فاصله ۸ کیلومتر از شهر پلدختر و دارای دهیاری می‌باشد ($N=4843$). برای برآورد حجم نمونه از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و با استفاده از فرمول کوکران ۳۵۱ نمونه انتخاب شد (جدول ۱). داده‌ها و اطلاعات در دو سطح توصیفی و تحلیلی با نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها در سطح استنباطی و برای بررسی ابعاد سه‌گانه توسعه پایدار (اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی) از آزمون t تک‌نمونه‌ای استفاده شد. برای بررسی تطبیقی وضعیت عملکرد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی دهیاری‌ها در روستاهای هدف (۳۳ روستا) و محاسبه تفاوت عملکرد هر یک از دهیاری‌ها از نظر ابعاد توسعه پایدار روستایی از آزمون‌های تعقیبی (*Post Hoc*) و آزمون توکی (*Tukey HSD*) استفاده شد. در این زمینه هر یک از عملکردهای دهیاری‌ها با توجه به سطح معنی‌داری و میانگین‌های به‌دست آمده، در سه سطح عملکرد نامطلوب (طبقه اول)، عملکرد متوسط (طبقه دوم) و عملکرد مطلوب (طبقه سوم) دسته‌بندی شدند.

جدول ۱. ویژگی‌ها و تعداد نمونه روستاهای مورد مطالعه

روستا	خانوار	جمعیت	تعداد نمونه	روستا	خانوار	جمعیت	تعداد نمونه
خرسدرسفلا	۱۶۱	۵۵۴	۱۴	تیمورآباد	۶۷	۲۳۳	۶
خرسدرعلیا	۹۸	۳۵۰	۸	پران‌پرویز	۳۴۱	۱۱۶۵	۲۹
وره زرد	۲۸۳	۹۴۵	۲۴	جلگه‌خلج پایین	۷۰	۲۲۸	۶
بابازید	۱۶۷	۵۳۲	۱۴	لیلان‌چم	۴۰	۱۶۲	۳
چم‌حیدر	۳۴	۷۴	۳	چال‌کل	۲۵	۷۴	۲
میدان بزرگ	۱۷۰	۶۳۹	۱۵	گری‌بلمک	۶۷	۲۵۳	۶
واشیان تحت‌شیر	۳۰	۱۱۳	۳	دوکوهه	۵۲	۱۸۸	۴
واشیان نصیرتپه	۱۱۷	۴۰۹	۱۰	سرآب حمام	۱۱۶۱	۴۰۵۴	۹۹
چم‌مورت	۱۱۴	۳۸۶	۱۰	اسلام‌آباد بالا	۸۸	۲۹۸	۸
بن‌کشکه	۷۶	۲۴۷	۷	چم‌گردله وسطی	۲۷	۸۵	۲
خرسدرکاکامراد	۲۵	۶۲	۲	ملاوی	۷۰	۲۲۸	۶
ولی‌عصر (عج)	۲۷۶	۹۷۵	۲۴	کناربلوط	۷۵	۲۶۸	۶
چال‌کل بالا	۱۹	۶۳	۲	واشیان کرم‌حسین	۱۹	۷۱	۲
باغ پایین	۲۵	۸۳	۲	چوتاش بکشنبه	۱۴	۶۶	۲
چم‌گردله بالا	۴۵	۱۶۱	۴	چم‌قلعه	۳۴	۱۱۵	۳
چم‌گردله پایین	۱۶۶	۵۷۱	۱۴	رحیم‌آباد	۹۶	۳۷۰	۸
باغ بالا	۲۶	۸۶	۲	-	-	-	-

کل: تعداد روستا (۳۳)؛ خانوار (۴۰۷۸)؛ تعداد پرسش‌نامه (۳۵۱)

منبع: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

به منظور سنجش پایایی، از یک نمونه اولیه شامل ۳۵ پرسش‌نامه پیش‌آزمون گرفته شد و میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد. برای این امر کلیه گویه‌ها و در قالب سه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی - کالبدی توسط این آزمون به تأیید نهایی رسیده‌اند. نتایج آلفای به دست آمده کل برای گویه‌های این ابعاد برابر با ۰/۸۲ می‌باشد که بالاتر از ۰/۷۰ است، لذا می‌توان گفت که مقیاس از پایایی قابل قبولی برخوردار می‌باشد (جدول ۲). روایی ابزار سنجش نیز با استفاده از روایی محتوا توسط کارشناسان امر مورد تأیید قرار گرفت.

جدول ۲. میزان آلفای محاسبه شده برای هر یک از ابعاد تحقیق

ابعاد	تعداد گویه (نماگر)	میزان آلفای کرونباخ
محیطی - کالبدی	۱۲	۰/۸۶
اجتماعی	۱۴	۰/۸۳
اقتصادی	۱۲	۰/۷۹
پایایی کل	۳۸	۰/۸۲

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

در این مطالعه با توجه به هدف تحقیق و برای ارزیابی عملکرد تطبیقی دهیاری‌ها در جهت تحقق توسعه پایدار روستایی در روستاهای پیراشهری شهر پلدختر ابعاد و گویه‌های جداول (۳) برای ارزیابی عملکرد دهیاران در نظر گرفته شد.

جدول ۳. ابعاد و گویه‌های تحقیق

بعد	گویه / معرف
محیطی - کالبدی	تلاش در جهت جذب امکانات و خدمات آموزشی، بهداشتی، بهبود وضعیت عبور و مرور در روستا، کمک به ایجاد و بهره‌برداری و نگهداری از تأسیسات عمومی روستا، پیگیری و کمک به احداث مکان‌های استراحت و تفریح برای مردم، پیگیری و کمک به بهسازی و نوسازی بافت ظاهری روستا، بهبود وضعیت ساخت‌وساز در روستا، تلاش برای گسترش فضای سبز روستا (در اطراف جاده‌ها و کوچه و خیابان، میدان‌ها، حیاط خانه‌ها)، پیگیری و کمک به تهیه و اجرای طرح هادی در روستا، بهبود وضعیت جمع‌آوری زباله، بهبود وضعیت جمع‌آوری آب‌های سطحی در روستا، بهبود وضعیت معابر روستا
اجتماعی	ایجاد روحیه همیاری و همکاری در روستا، نظرخواهی از اهالی روستا برای شناسایی مشکلات روستا، تلاش برای کاهش اختلافات محلی (کاهش اختلاف گروه‌های مختلف روستا و تلاش برای از بین بردن زمینه اختلافات)، پیگیری حمایت‌های بهداشتی و درمانی از اهالی روستا به‌ویژه زنان و محرومان، تلاش برای برگرداندن اهالی که از روستا به مناطق دیگر مهاجرت کرده‌اند، پیگیری مشکلات اداری روستاییان و اموری که مردم در ادارات دارند، تشویق و ترغیب مردم روستا برای انجام اقدامات و همکاری در زمینه اجرای برنامه‌ها، مراقبت بر وضعیت بهداشتی اماکن روستا مانند فروشگاه‌ها، نانوايي‌ها، قصابی و حمام، تلاش در جهت حل مسائل و مشکلات روستا، معرفی خانواده‌های بی‌بضاعت به نهادهای حمایتی مانند کمیته امداد و بهزیستی برای مساعدت به آن‌ها، تلاش در راستای حفظ آداب‌ورسوم محلی و سنت‌های محلی، تعامل باریش سفیدان و نخبگان و صاحب‌نظران روستا، تلاش در جهت جلوگیری از مهاجرت روستاییان
اقتصادی	تلاش در جهت رونق کشاورزی، تلاش در جهت رونق دامداری، تلاش در جهت رونق صنایع دستی نظیر قالی‌بافی و سوزن‌دوزی، مساعدت و همکاری روستاییان در جهت تولید محصولات، مساعدت و همکاری روستاییان برای فروش محصولات، تلاش و خلاقیت برای روش‌های درآمدزایی (تأمین درآمد) روستا، پیگیری و کمک به فعالان و جوانان روستا برای درآمدزایی، درآمدزایی از طریق رونق ساخت‌وساز در روستا، تلاش در جهت افزایش درآمد روستاییان، تلاش در جهت ایجاد شغل برای جوانان

منبع: عنابستانی و حاتمی نژاد، ۱۳۹۱؛ پوررمضان و همکاران، ۱۳۹۵؛ سربرقی مقدم و همکاران، ۱۳۹۵؛ نوروزی و همکاران، ۱۳۹۶

یافته‌های تحقیق

بررسی یافته‌های توصیفی و زمینه‌ای پاسخگویان نمونه تحقیق حاکی از آن است که، بیشترین فراوانی سنی پاسخ‌دهندگان تحقیق ۳۰ تا ۴۱ سال بوده که ۳۴/۵ درصد از کل جمعیت هدف (یا نمونه) را شامل می‌شود. تحصیلات ۴۰/۴ درصد پاسخگویان فوق‌دیپلم بوده، از نظر اشتغال نیز ۸۴/۹ درصد جامعه نمونه تحقیق اظهار داشتند که در بخش کشاورزی و فعالیت‌های وابسته مشغول می‌باشند، از نظر جنسیت ۹۷/۱ درصد پاسخگویان مرد و از نظر تا هل ۹۹/۱ درصد پاسخگویان متأهل بوده‌اند. از ۳۵۱ نمونه آماری ۲۵۶ نفر معادل ۷۲/۹ درصد معتقد بودند که سابقه مدیریتی در روستاها را نداشته‌اند (جدول ۴).

جدول ۴. توصیف فراوانی جمعیت مورد مطالعه

درصد	تعداد پاسخگو	بیشترین پاسخگو	مشخصات پاسخ‌دهنده
۳۴/۵	۱۲۱	بین ۳۰ تا ۴۱ سال	سن
۹۷/۱	۳۴۱	مرد	جنسیت
۴۰/۴	۱۴۲	فوق‌دیپلم	تحصیلات
۹۹/۱	۳۴۸	متاهل	تاهل
۸۴/۹	۲۹۸	کشاورز	اشتغال
۷۲/۹	۲۵۶	خیر	سابقه مدیریتی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

بررسی رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاری‌ها

برای بررسی رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاری‌ها و در راستای سؤال اول پژوهش از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به یافته‌ها و با احتساب دامنه طیفی که بین ۱ تا ۵ و براساس طیف لیکرت در نوسان است، این میزان برای همه ابعاد بیشتر از عدد مطلوبیت ۳ ارزیابی شده و در سطح آلفای ۰/۰۱ معنادار می‌باشد. تحلیل مقایسه میانگین‌ها با توجه به جدول (۵) نشان داد که مردم محلی از عملکرد دهیاری‌ها در زمینه ابعاد توسعه پایدار روستایی رضایت داشته‌اند. یافته‌ها در زمینه نقش و عملکرد دهیاری‌ها در زمینه پایداری محیطی با میانگین (۳/۶۹) در رتبه دوم قرار گرفته است. در این زمینه نیز عملکرد دهیاری‌ها رضایت‌بخش بوده است. به طوری که نقش دهیاری‌ها در زمینه مؤلفه‌هایی چون تلاش در جهت جذب امکانات و خدمات آموزشی، بهداشتی، بهبود وضعیت عبور و مرور در روستا، کمک به ایجاد و بهره‌برداری و نگهداری از تأسیسات روستا، پیگیری و کمک به احداث مکان‌های استراحت و تفریح برای مردم، پیگیری و کمک به بهسازی و نوسازی بافت روستا، بهبود وضعیت ساخت‌وساز روستا، تلاش برای گسترش فضای سبز (در اطراف جاده‌ها و کوچه و خیابان، میدان‌ها، حیاط خانه‌ها)، پیگیری و کمک به تهیه و اجرای طرح‌های در روستا، بهبود وضعیت جمع‌آوری زباله، بهبود وضعیت جمع‌آوری آب‌های سطحی در روستا، بهبود وضعیت معابر روستا را به صورت مطلوبی انجام دهند و از این طریق باعث جلب رضایت اهالی روستاها شوند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، مؤلفه نقش و عملکرد دهیاری‌ها در زمینه پایداری اجتماعی با میانگین (۳/۵۹) نسبت به سایر ابعاد توسعه پایدار روستایی در سطح بالاتری قرار دارد. به طوری که دهیاری‌های توانسته‌اند وظیفه و هدف خود در زمینه افزایش ایجاد روحیه همیاری و همکاری در روستا، نظرخواهی از اهالی روستا برای شناسایی مشکلات روستا، تلاش برای کاهش اختلافات محلی (کاهش اختلاف گروه‌های مختلف روستا و تلاش برای از بین بردن زمینه اختلافات)، پیگیری حمایت‌های بهداشتی و درمانی از اهالی روستا به ویژه زنان و محرومان، تلاش برای برگرداندن اهالی که از روستا به مناطق دیگر مهاجرت کرده‌اند، پیگیری مشکلات اداری روستاییان و اموری که مردم در ادارات دارند، تشویق و ترغیب مردم روستا برای همکاری در زمینه اجرای برنامه‌ها، مراقبت بر وضعیت بهداشتی اماکن روستا مانند فروشگاه‌ها، نانویی‌ها، قصابی و حمام، تلاش در جهت حل مسائل و مشکلات روستا، معرفی خانواده‌های بی‌بضاعت به نهادهای حمایتی مانند کمیته امداد و بهزیستی برای مساعدت به آن‌ها، تلاش در راستای حفظ آداب و رسوم و سنت‌های محلی، تعامل باریش سفیدان، نخبگان و صاحب‌نظران روستا، تلاش در جهت جلوگیری از مهاجرت روستاییان و غیره را

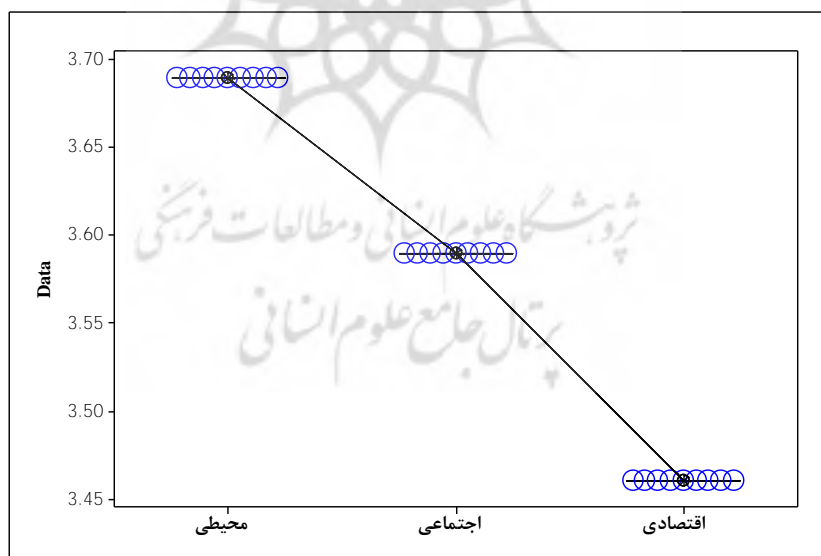
به صورت مطلوبی انجام دهند. یافته‌ها در زمینه عملکرد مدیران در زمینه پایداری اقتصادی با میانگین (۳/۴۶) در پایین ترین سطح قرار گرفته است. ولی با این حال که پایداری اقتصادی نسبت به ابعاد اجتماعی و محیطی در سطح پایینی بوده ولی مردم محلی از وظایف اقتصادی دهیاران نیز رضایت داشته‌اند. در زمینه بعد اقتصادی بیشترین رضایت مردم محلی از مؤلفه‌های چون تلاش دهیاران در جهت رونق کشاورزی، تلاش در جهت رونق دامداری، کمک به فعالان و جوانان روستا برای درآمدزایی و تلاش در جهت افزایش درآمد روستاییان بوده است.

جدول ۵. ارزیابی رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاری‌ها در ابعاد مختلف

مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳						
ابعاد	میانگین	آماره t	معناداری	تفاوت میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
					حد بالا	حد پایین
محیطی	۳/۶۹	۱۴/۴۸۶	۰/۰۰۰	۰/۶۵۸	۰/۶۱	۰/۷۹
اجتماعی	۳/۵۹	۱۲/۶۷۲	۰/۰۰۰	۰/۶۵۳	۰/۵۶	۰/۶۹
اقتصادی	۳/۴۶	۹/۷۴۸	۰/۰۰۰	۰/۳۴۵	۰/۳۲	۰/۶۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

تحلیل مقایسه میانگین‌ها با توجه به شکل (۳) نشان داد که مردم محلی از عملکرد دهیاری‌ها در زمینه ابعاد توسعه پایدار روستایی رضایت داشته‌اند. به صورت کلی می‌توان گفت که به ترتیب بیشترین رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاران مربوط به بعد محیط زیستی (۳/۶۹)، بعد اجتماعی (۳/۵۹) و بعد اقتصادی (۳/۴۶) بوده است.

شکل ۳. میزان رضایت ساکنان روستاهای پیراشهری بلدختر از عملکرد دهیاری‌ها در زمینه ابعاد توسعه پایدار روستا

بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران پیرامون شهر بلدختر

همان طوری که در روش تحقیق توضیح داده شد برای بررسی وضعیت تطبیقی عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف (۳۳ روستا) و در راستای سؤال دوم پژوهش و همچنین محاسبه تفاوت عملکرد هر یک از دهیاری‌ها از نظر ابعاد توسعه پایدار روستایی از آزمون‌های تعقیبی (Post Hoc) و آزمون توکی (Tukey HSD) استفاده شد. در این زمینه هر

یک از عملکردهای دهیاری‌ها با توجه به سطح معنی‌داری و میانگین‌های به‌دست آمده، در سه سطح عملکرد نامطلوب (طبقه اول)، عملکرد متوسط (طبقه دوم) و عملکرد مطلوب (طبقه سوم) دسته‌بندی شدند. برای رسیدن به پاسخ این سؤال ابتدا عملکرد دهیاران روستاهای مورد مطالعه با توجه به ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی سنجیده شد. در ادامه به بررسی عملکرد دهیاران در زمینه توسعه پایدار روستایی پرداخته شد.

بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران پیرامون شهر پلدختر در زمینه بعد اجتماعی

بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران مورد مطالعه در زمینه بعد اجتماعی نشان می‌دهد که بین عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف در مناطق روستایی منطقه مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بررسی یافته‌ها نشان داد که از بین ۳۳ روستایی که دارای دهیاری بوده‌اند میزان عملکرد دهیاران در زمینه بعد اجتماعی به‌صورت زیر بوده است: عملکرد دهیاری‌های ۶ روستای؛ واشیان کرم-حسین، سراب حمام، گری بلمک، چوتاش یکشنبه، چم حیدر و ملاوی، عملکرد چندان مناسبی در زمینه بهبود وضعیت اجتماعی خانوارهای روستایی نداشته و آن‌چنان که اهالی این روستاها انتظار داشته‌اند، نتوانسته وظایف و نقش خود را به‌خوبی انجام دهند. عملکرد دهیاری‌ها طبقه دوم نشان داد که دهیاری‌های روستاهای باغ بالا، چم گردله بالا، چمگردله وسطی، واشیان نصیرتپه، لیلان چم، باغ پایین و اسلام‌آباد بالا در طبقه عملکرد متوسط قرار گرفته‌اند و در زمینه بهبود وضعیت اجتماعی، عملکرد دهیاری‌های این روستاها توانسته‌اند تا حدودی نقش وظایف خود را انجام دهند. در طبقه سوم که ۲۰ روستا در آن قرار دارند که عملکرد دهیاران آن‌ها در سطح مطلوبی ارزیابی شده است. بررسی این طبق نشان می‌دهد که از ۳۳ روستای هدف که دارای دهیاری بوده‌اند؛ دهیاری روستاهای ولی عصر (عج)، دوکوهه، کنار بلوط، بابازید، بن کشک، جلگه خلیج پایین، چم گردله پایین، تیمورآباد، وره زرد، خرسدر علیا، چال کل، چم قلعه، خرسدر سفلا، خرسدر کاکامراد، رحیم‌آباد، واشیان تخت-شیر، میدان بزرگ، چم مورت، پران پرویز، و چال کل بالا دارای عملکرد مناسب و مطلوبی بوده و دهیاری‌های این روستاها توانسته‌اند در زمینه پایداری اجتماعی روستاهای منطقه نقش مؤثری داشته باشند. در جدول (۶) میزان عملکرد دهیاران هر یک از روستاها آورده شده است که در سطح طبقه عملکرد نامطلوب، متوسط و مطلوب قرار گرفته و دسته‌بندی شده‌اند.

جدول ۶. وضعیت عملکرد اجتماعی دهیاران در روستاهای هدف (۳۳ روستا)

پایداری			میزان عملکرد	نام روستا	ردیف
طبقه سوم	طبقه دوم	طبقه اول			
		۱/۵۴	نامطلوب	واشیان کرم حسین	۱
		۱/۶۰		سراب حمام	۲
		۱/۹۳		گری بلمک	۳
		۲/۵۲		چوتاش یکشنبه	۴
		۲/۵۶		چم حیدر	۵
		۲/۹۸		ملاوی	۶
	۳/۲۳		متوسط	باغ بالا	۷
	۳/۲۹			چم گردله بالا	۸
	۳/۴۸			چمگردله وسطی	۹
	۳/۵۷			واشیان نصیر تپه	۱۰
	۳/۷۲			لیلان چم	۱۱
	۳/۸۸			باغ پایین	۱۲
	۳/۹۲			اسلام آباد بالا	۱۳
۴/۰۲			ولی عصر (عج)	۱۴	
۴/۲۴			دو کوهه	۱۵	
۴/۲۶			کنار بلوط	۱۶	
۴/۳۱			بابازید	۱۷	
۴/۳۴			بن کشکه	۱۸	
۴/۳۸			جلگه خلیج پایین	۱۹	
۴/۴۲			چم گردله پایین	۲۰	
۴/۴۶			تیمورآباد	۲۱	
۴/۵۴			وره زرد	۲۲	
۴/۵۵			خرسدر علیا	۲۳	
۴/۵۹			چال کل	۲۴	
۴/۶۳			چم قلعه	۲۵	
۴/۶۸			خرسدر سفلا	۲۶	
۴/۶۹			خرسدر کاکامراد	۲۷	
۴/۷۱			رحیم آباد	۲۸	
۴/۷۵			واشیان تخت شیر	۲۹	
۴/۸۲			میدان بزرگ	۳۰	
۴/۸۴			چم مورت	۳۱	
۴/۹۰			پران پرویز	۳۲	
۴/۹۰			چال کل بالا	۳۳	
۰/۰۰۱	۰/۰۱۷	۰/۰۱۱	سطح معنی داری		

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران پیرامون شهر پلدختر در زمینه بعد اقتصادی

بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران منطقه مورد مطالعه در زمینه بعد اقتصادی نشان می‌دهد که بین عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف در مناطق روستایی پیرامون شهر پلدختر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بررسی یافته‌ها نشان داد که از بین ۳۳ روستایی که دارای دهیاری، دهیاری‌های ۱۰ روستای واشیان کرم-حسین، سراب حمام، گری بلمک، چوتاش یکشنبه، ملاوی، چم حیدر، لیلان چم، چمگردله وسطی، باغ بالا و چم گردله بالا عملکرد چندانی مناسبی در زمینه بهبود وضعیت اقتصادی خانوارهای روستایی نداشته و آن‌چنان که اهالی این روستاها انتظار داشته‌اند، نتوانسته وظایف و نقش خود را در زمینه‌های اقتصادی به خوبی انجام دهند. از کل روستاهای دارای دهیاری، دهیاری روستاهای اسلام‌آباد بالا، بابازید، واشیان نصیرتپه، دو کوهه، جلگه خلیج پایین، کنار بلوط، خرسدر سفلا و باغ پایین دارای عملکرد متوسطی در زمینه‌های اقتصادی بوده‌اند. عملکرد دهیاری‌های این روستاها توانسته‌اند تا حدودی نقش وظایف خود را در زمینه بعد اقتصادی انجام دهند. در طبقه سوم عملکرد اقتصادی ۱۵ دهیاری در روستاهای رحیم‌آباد، بن کشک، تیمورآباد، واشیان تخت شیر، وره زرد، ولی عصر (عج)، خرسدر علیا، چم گردله پایین، خرسدر کامراد، پیران پرویز، چم قلعه، چم مورت، چال کل، میدان بزرگ، و چال کل بالا در سطح مطلوبی ارزیابی شده است. بررسی این طبقه نشان می‌دهد که از ۳۳ روستای هدف که دارای دهیاری بوده‌اند؛ دهیاری روستاهای ۱۵ روستای فوق دارای عملکرد مناسب و مطلوبی بوده و دهیاری‌های این روستاها توانسته‌اند در زمینه پایدار اقتصادی روستاهای منطقه نقش مؤثری داشته باشند. جدول (۷).

جدول ۷. وضعیت عملکرد اقتصادی دهیاران در روستاهای هدف (۳۳ روستا)

ردیف	نام روستا	میزان عملکرد	پایداری		
			طبقه اول	طبقه دوم	طبقه سوم
۱	واشیان کرم حسین	نامطلوب	۱/۱۹		
۲	سراب حمام		۱/۳۱		
۳	گری بلمک		۱/۵۲		
۴	چوتاش یکشنبه		۲/۸۸		
۵	ملاوی		۲/۱۴		
۶	چم حیدر		۲/۵۳		
۷	لیلان چم		۲/۶۴		
۸	چمگردله وسطی		۲/۶۷		
۹	باغ بالا		۲/۷۲		
۱۰	چم گردله بالا		۲/۹۷		
۱۱	اسلام‌آباد بالا	متوسط	۳/۳۵		
۱۲	بابازید		۳/۳۸		
۱۳	واشیان نصیرتپه		۳/۷۸		
۱۴	دو کوهه		۳/۸۶		
۱۵	جلگه خلیج پایین		۳/۸۷		
۱۶	کنار بلوط		۳/۹۰		
۱۷	خرسدر سفلا		۳/۹۷		
۱۸	باغ پایین		۳/۹۹		
۱۹	رحیم‌آباد	مطلوب	۴/۱۱		
۲۰	بن کشک		۴/۱۲		

تحلیل عملکرد مدیران سکونتگاه‌های... (طولابی نژاد و سهرابی)

۴/۱۵				تیمورآباد	۲۱
۴/۱۷				واشیان تخت شیر	۲۲
۴/۱۹				وره زرد	۲۳
۴/۲۱				ولی عصر (عج)	۲۴
۴/۳۹				خرسدر علیا	۲۵
۴/۴۰				چم گردله پایین	۲۶
۴/۴۱				خرسدر کاکامراد	۲۷
۴/۴۳				پران پرویز	۲۸
۴/۵۶				چم قلعه	۲۹
۴/۶۹				چم مورت	۳۰
۴/۶۹				چال کل	۳۱
۴/۷۰				میدان بزرگ	۳۲
۴/۸۰				چال کل بالا	۳۳
۰/۰۰۱	۰/۰۲۳	۰/۲۶۵		سطح معنی‌داری	

بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران پیرامون شهر پلدختر در زمینه بعد زیست‌محیطی

بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران پیرامون شهر پلدختر در زمینه بعد زیست‌محیطی نشان می‌دهد که بین عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف در مناطق روستایی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بررسی یافته‌ها نشان داد که از بین ۳۳ روستایی که دارای دهیاری بوده‌اند عملکرد دهیاران ۶ روستای سراب حمام، واشیان کرم-حسین، چوتاش یکشنبه، ملاوی، گری بلمک و چمگردله وسطی عملکرد چندان مناسبی در زمینه بهبود وضعیت زیست‌محیطی روستاهای مورد مطالعه نداشته و آنچنان که اهالی این روستاها انتظار داشته‌اند، نتوانسته وظایف و نقش خود را در این زمینه به خوبی انجام دهند. میزان عملکرد دهیاری روستاهای لیلان چم، چم حیدر، باغ بالا، باغ پایین، واشیان نصیرتپه، اسلام آباد بالا، ولی عصر (عج)، بابازید، چم گردله بالا و کناربلوط دارای عملکرد متوسطی در زمینه‌های زیست‌محیطی بوده‌اند. عملکرد دهیاری‌های این روستاها توانسته‌اند تا حدودی نقش وظایف خود را در زمینه بعد حفظ محیط‌زیست روستاها انجام دهند. در طبقه سوم عملکرد و وظایف زیست‌محیطی نیز، ۱۷ دهیاری در روستاهای جلگه خلیج پایین، رحیم آباد، چم گردله پایین، تیمورآباد، خرسدر سفلا، بن کشک، خرسدر علیا، چال کل بالا، دوکوهه، وره زرد، پران پرویز، چال کل، واشیان تخت شیر، میدان بزرگ، چم قلعه، خرسدر کاکامراد و چم مورت دارای عملکرد مناسب و مطلوبی بوده و دهیاری‌های این روستاها توانسته‌اند در زمینه پایداری زیست‌محیطی در روستاهای منطقه نقش موثری داشته باشند. جدول (۸).

جدول ۸. وضعیت عملکرد زیست محیطی دهیاران در روستاهای هدف (۳۳ روستا)

پایداری			میزان عملکرد	نام روستا	ردیف
طبقه سوم	طبقه دوم	طبقه اول			
		۱/۷۶	نامطلوب	سراب حمام	۱
		۱/۹۵		واشیان کرم حسین	۲
		۲/۰۷		چو تاش یکشنبه	۳
		۲/۲۱		ملاوی	۴
		۲/۵۸		گری بلمک	۵
		۲/۸۰		چمگردله وسطی	۶
	۳/۰۰		متوسط	لیلان چم	۷
	۳/۰۵			چم حیدر	۸
	۳/۲۶			باغ بالا	۹
	۳/۷۵			باغ پایین	۱۰
	۳/۸۲			واشیان نصیر تپه	۱۱
	۳/۸۲			اسلام آباد بالا	۱۲
	۳/۸۳			ولی عصر (عج)	۱۳
	۳/۸۹			بابازید	۱۴
	۳/۹۰			چم گردله بالا	۱۵
	۳/۹۱			کنار بلوط	۱۶
۴/۱۶				مطلوب	جلگه خلیج پایین
۴/۲۶			رحیم آباد		۱۸
۴/۳۱			چم گردله پایین		۱۹
۴/۳۸			تیمور آباد		۲۰
۴/۴۱			خرسدر سفلا		۲۱
۴/۴۴			بن کشک		۲۲
۴/۴۵			خرسدر علیا		۲۳
۴/۴۶			چال کل بالا		۲۴
۴/۴۸			دو کوهه		۲۵
۴/۶۴			ورده زرد		۲۶
۴/۶۶			پران پرویز		۲۷
۴/۷۱			چال کل		۲۸
۴/۷۶			واشیان تخت شیر		۲۹
۴/۷۶			میدان بزرگ		۳۰
۴/۷۸			چم قلعه		۳۱
۴/۸۷			خرسدر کاکامراد		۳۲
۴/۸۹			چم مورت		۳۳
۰/۰۰۶	۰/۰۴۶	۰/۲۳۱	سطح معنی داری		

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

وضعیت تطبیقی عملکرد دهیاران روستاهای پیراشهری پلدختر از نظر توسعه پایدار روستایی

نتایج حاصل از جدول (۹) نشان می‌دهد که بین عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف در مناطق روستایی پیرامون شهر پلدختر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بررسی یافته‌ها نشان داد که از بین ۳۳ روستایی که دارای دهیاری بوده‌اند میزان عملکرد دهیاران به صورت زیر بوده است:

عملکرد نامطلوب (طبقه اول):

بررسی عملکرد دهیاری‌ها در این طبقه نشان داد که از ۳۳ روستای هدف، دهیاری‌های ۷ روستای سراب حمام، واشیان کرم-حسین، گری بلمک، چوتاش یکشنبه، ملاوی، چم حیدر و چمگردله وسطی عملکرد چندان مناسبی در زمینه تحقق توسعه پایدار روستایی نداشته و آن‌چنان که اهالی این روستاها انتظار داشته‌اند نتوانسته وظایف و نقش خود را به خوبی انجام دهند.

عملکرد متوسط (طبقه دوم):

بررسی میزان عملکرد دهیاری‌ها طبقه دوم نشان داد که از ۳۳ روستای هدف که دارای دهیاری بوده‌اند، دهیاری‌های ۷ روستای باغ بالا، لیلان چم، چم گردله بالا، اسلام آباد بالا، واشیان نصیرتپه، بابازید و باغ پایین در طبقه عملکرد متوسط قرار گرفته‌اند. در زمینه تحقق توسعه پایدار روستایی، عملکرد دهیاری‌های این روستاها تقریباً عملکرد متوسط داشته و توانسته‌اند تا حدودی نقش وظایف خود را انجام دهند.

عملکرد مطلوب (طبقه سوم):

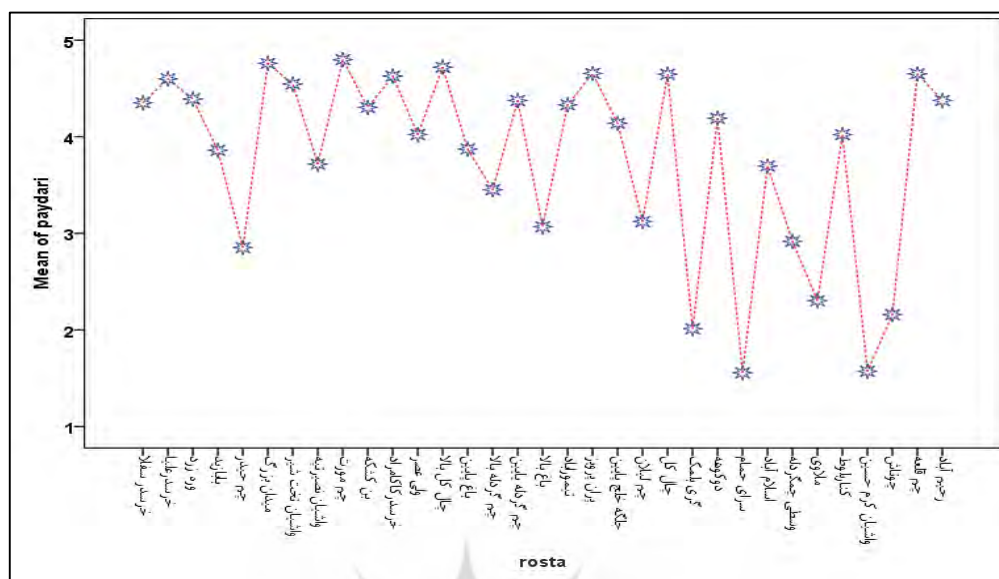
در طبقه سوم که ۱۹ روستا در آن قرار دارند عملکرد دهیاران در سطح مطلوبی ارزیابی شده است. بررسی این طبقه نشان می‌دهد که از ۳۳ روستای هدف که دارای دهیاری بوده‌اند؛ ۱۹ روستای کناربلوط، ولی عصر (عج)، جلگه خلیج پایین، دوکوهه، بن کشکف تیمورآباد، خرسدرسفلا، چم گردله پایین، رحیم آباد، وره زرد، واشیان تخت-شیر، خرسدرعلیا، خرسدر کاکامراد، چال کل، چم قلعه، پران پرویز، چال کل بالا، میدان بزرگ و چم مورت دارای عملکرد مناسب و مطلوبی بوده و دهیاری‌های این روستاها توانسته‌اند در زمینه تحقق توسعه پایدار روستایی نقش مؤثری داشته باشند. در جدول (۵-۱۴) میزان عملکرد دهیاران هر یک از روستاها آورده شده است که در سطح طبقه عملکرد نامطلوب، متوسط و مطلوب قرار گرفته و دسته‌بندی شده‌اند.

جدول ۹. وضعیت عملکرد دهیاران در روستاهای هدف (۳۳ روستا) از نظر ابعاد توسعه پایدار روستایی

ردیف	نام روستا	میزان عملکرد	پایداری		
			طبقه اول	طبقه دوم	طبقه سوم
۱	سراب حمام	نامطلوب	۱/۵۴		
۲	واشیان کرم حسین		۱/۵۶		
۳	گری بلمک		۲/۰۱		
۴	چوتاش یکشنبه		۲/۱۶		
۵	ملای		۲/۳۰		
۶	چم حیدر		۲/۸۵		
۷	چمگردله وسطی		۲/۹۱		
۸	باغ بالا	متوسط	۳/۰۷		
۹	لیلان چم		۳/۱۲		
۱۰	چم گردله بالا		۳/۴۵		
۱۱	اسلام آباد بالا		۳/۷۰		
۱۲	واشیان نصیر تپه		۳/۷۲		
۱۳	بابازید		۳/۸۶		
۱۴	باغ پایین		۳/۸۷		
۱۵	کنار بلوط	مطلوب		۴/۰۲	
۱۶	ولی عصر (عج)			۴/۰۲	
۱۷	جلگه خلیج پایین			۴/۱۴	
۱۸	دو کوهه			۴/۱۴	
۱۹	بن کشک			۴/۱۹	
۲۰	تیمورآباد			۴/۳۰	
۲۱	خرسدر سفلا			۴/۳۳	
۲۲	چم گردله پایین			۴/۳۷	
۲۳	رحیم آباد			۴/۳۷	
۲۴	وره زرد			۴/۴۱	
۲۵	واشیان تخت شیر			۴/۵۵	
۲۶	خرسدر علیا			۴/۶۰	
۲۷	خرسدر کاکامراد			۴/۶۰	
۲۸	چال کل			۴/۶۵	
۲۹	چم قلعه			۴/۶۵	
۳۰	پران پرویز			۴/۶۶	
۳۱	چال کل بالا		۴/۷۲		
۳۲	میدان بزرگ		۴/۷۲		
۳۳	چم مورت		۴/۸۰		
سطح معنی داری			۰/۱۴۲	۰/۰۴۳	۰/۰۰۶

همچنین بررسی عملکرد هر یک از دهیاری‌های ۳۳ روستای مورد مطالعه با توجه به عملکرد آن‌ها از نظر مردم محلی و با توجه به میانگین عملکرد آن‌ها در شکل (۴) آورده شده است. در بین ۳۳ روستای دارای دهیار بهترین عملکرد دهیاران مربوط به سه روستای ده نو پیران، ده بزی علیا و حجت آباد بوده است. ضعیف‌ترین عملکرد دهیاری‌ها نیز مربوط به سه روستای درویشان (خانه‌های درویش)، غلامعلی و شریف آباد صد امام بوده است. باین حال و به صورت

کلی می‌توان گفت که عملکرد دهیاران در زمینه . تحقق اهداف و ابعاد توسعه پایدار در روستاهای مورد مطالعه و پیراشهری شهر پلدختر مناسب و مطلوب بوده است.

شکل ۴. میانگین عملکرد دهیاری‌های مورد مطالعه در زمینه . توسعه پایدار روستایی

یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

با توجه به این تفاسیر و به صورت کلی می‌توان گفت که عملکرد دهیاران در ۳۳ روستای دارای دهیاری در منطقه مورد مطالعه مطلوب ارزیابی شده است. به طوری که عملکرد آن‌ها بر ابعاد اجتماعی، محیطی و اقتصادی تحقق توسعه پایدار در روستاهای مطالعه توانسته رضایت مردم محلی را جلب کند. بیشترین نقش دهیاران بر بعد اجتماعی بوده است. در زمینه . عملکرد دهیاری‌های هر یک روستاها نیز تفاوت معنی داری بین عملکرد آنان وجود داشته است. بهترین عملکرد دهیاران مربوط به سه روستای دهنو پیران، ده بزی علیا و حجت آباد بوده است. ضعیف‌ترین عملکرد دهیاری‌ها نیز مربوط به سه روستای درویشان، غلامعلی و شریف آباد صد امام بوده است.

نتیجه‌گیری

امروزه یکی از مهم‌ترین ابزار رسیدن به توسعه پایدار روستایی تشکیل نهادهای سازمان‌دهی شده غیردولتی است، که بر اساس نیاز و توانایی گروه‌های مختلف ساکن روستا، در موضوعات متنوع و ضروری محیط بومی و محلی، به منظور اجرای برنامه‌های توسعه‌ای روستاها ایجاد می‌گردد. یکی از مهم‌ترین این نهادها مدیریت روستایی می‌باشد. مدیریت محلی در قالب شوراهای اسلامی روستایی و دهیاری‌ها، که با داشتن وجهه قانونی در عرصه‌های مختلف روستا فعالیت می‌کنند، نقش و جایگاه مؤثری برای ورود به عرصه تهیه و اجرای طرح‌های توسعه روستاها می‌تواند داشته باشند. با توجه به وظایفی که مدیران محلی و از جمله دهیاری‌ها در سطح روستاها دارند، ایفای نقش مؤثر در این زمینه از آن‌ها انتظار می‌رود. در سطح روستاهای مورد مطالعه ارتباط مدیران روستا با مردم محلی در اکثر روستاها در سطح مطلوبی گزارش شده و مدیریت روستایی از نگاه ساکنان روستا نقشی قابل توجه در پیشرفت و توسعه سکونتگاه‌های روستایی و

حفظ محیط زیست روستا داشته است. بررسی عملکرد دهیاری‌ها به‌عنوان سازمان‌های محلی و یا نمایند دولت از یک طرف و از طرف دیگر با توجه به اینکه این مدیران با مردم محلی مرتبط هستند، بررسی و سنجش تطبیقی عملکرد آن‌ها در زمینه توسعه پایدار روستایی، می‌تواند راهگشای بسیاری از مسائل و مشکلات مدیریتی روستاها باشند و کمک به بهبود عملکرد دهیاری‌هایی باشد که نتوانسته‌اند به‌خوبی وظایف خود را انجام دهند. بررسی یافته‌های تحقیق در زمینه ابعاد سه‌گانه توسعه پایدار (اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی) نشان‌دهنده می‌دهد که رضایت مردم محلی در زمینه ابعاد توسعه پایدار روستایی در سطح مطلوبی بوده است به صورتی که به ترتیب بیشترین رضایت مردم محلی از عملکرد دهیاران مربوط به اجتماعی، بعد زیست‌محیطی و بعد اقتصادی بوده است. در زمینه بررسی تطبیقی عملکرد دهیاران مورد مطالعه در زمینه ابعاد توسعه پایدار روستایی نشان می‌دهد که بین عملکرد دهیاری‌ها در روستاهای هدف در مناطق روستایی پیراشهری پلدختر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. به‌صورت کلی می‌توان گفت که عملکرد دهیاران در ۳۳ روستای دارای دهیاری در منطقه پیراشهری پلدختر مطلوب ارزیابی شده است. به‌طوری‌که عملکرد آن‌ها بر ابعاد اجتماعی، محیطی و اقتصادی تحقق توسعه پایدار در روستاهای مطالعه توانسته رضایت مردم محلی را جلب کند. بیشترین نقش دهیاران بر بعد اجتماعی بوده است. در زمینه عملکرد دهیاری‌های هر یک روستاها نیز تفاوت معنی‌داری بین عملکرد آنان وجود داشته است. بهترین عملکرد دهیاران مربوط به سه روستای دهنو پیران، ده‌بزی علیا و حجت‌آباد بوده است. ضعیف‌ترین عملکرد دهیاری‌ها نیز مربوط به سه روستای درویشان، غلامعلی و شریف‌آباد صد امام بوده است. پس از تجزیه و تحلیل‌های به عمل آمده در منطقه و در رابطه با یافته‌های این پژوهش، در زمینه ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در جهت تحقق توسعه پایدار روستایی در روستاهای پیراشهری شهر پلدختر برای افزایش عملکرد مطلوب دهیاران و افزایش عملکرد آن‌ها در زمینه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی توسعه پایدار روستایی، می‌توان موارد زیر را به‌عنوان راهکارهایی در راستای موضوع پژوهش ارائه داد. لازم به ذکر است که پیشنهادات و راهکارهای ارائه شده علاوه بر اینکه مرتبط با روستاهای منطقه مورد مطالعه می‌باشند، به‌صورت کلی قابل استفاده در اکثر نواحی روستایی ایران نیز می‌باشد. پیشنهادات به شرح زیر می‌باشند:

همان‌طوری که مشخص است دهیاران منابع مالی چندانی در اختیار ندارند و منابع مالی که در اختیار آنان قرار داده می‌شود مقطعی است و همیشگی نیست تا بتوانند با استفاده از منابع مالی و اعتباری در اختیار، و در شرایط حساس و آنی اقدامات لازم در روستاها را انجام دهند؛ لذا برای این امر دولت و ارگان‌های محلی با در اختیار گذاشتن اعتبارات مالی بیشتر در اختیار دهیاران، عملکرد دهیاران و شوراها را افزایش دهند؛

با توجه به اینکه در برخی روستاها و به‌خصوص روستاهایی که عملکرد چندانی در زمینه تحقق اهداف توسعه روستایی نداشتند (طبقه اول)، آموزش دهیاران روستاهای مورد مطالعه برای آشنایی با ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، عمرانی و خدماتی توسعه روستایی بسیار تاثیرگذار است. آموزش دهیاران در این زمینه می‌تواند عملکرد آن‌ها را بیشتر و مطلوب‌تر نماید؛

دهیاری‌ها در روستاهای منطقه مورد مطالعه و در روستاهای کل کشور، به دلیل ساختار و تشکیلات مدیریتی روستاها، تعامل و همکاری چندانی بین ادارات و سازمان‌های مرتبط وجود ندارد؛ لذا در راستای ایجاد نحوه ارتباط و تعامل مدیریتی محلی روستایی و دهیاری‌ها با نهادهای دولتی و نمایندگی‌های حاکمیتی (بخشداری‌ها، فرمانداری و

استانداری) که هر کدام در سطح خود وظیفه حمایت و پیگیری امور مربوط به روستا و دهیاری را بر عهده‌دارند، پیشنهاد می‌گردد دست‌اندرکاران و مسئولان ذی‌ربط ضمن توجه جدی به این موضوع با بازنگری در وظایف دهیاری‌ها، ساختاری متناسب با وظایف، اهداف و مأموریت‌های این تشکیلات به وجود آورند؛ زیرا نوع تشکیلات و ساختار تعیین‌کننده شیوه تعامل دهیاری با این گونه نهادها می‌تواند کارایی دهیاران را دوچندان کند؛

با عنایت به تحقیقات به‌عمل‌آمده بی‌شک تحقق توسعه پایدار روستایی در گرو تعامل مثبت و سازنده بین شوراهای اسلامی روستایی به‌عنوان نمایندگان مستقیم روستاییان که وظایف نظارتی و پیگیری در روستا را عهده‌دار می‌باشند و دهیاری‌ها که منتخب شوراهای اسلامی روستایی بوده وظیفه ایفای مدیریت و انجام کارهای اجرایی را عهده‌دار می‌باشند خواهند بود. بنابراین این تعامل باید ارتباط دوسویه، مثبت و هدفمند در راستای تحقق توسعه پایدار روستایی بوده تا شاهد موفقیت‌های زیادی در عرصه مدیریت روستا و توسعه پایدار روستایی باشیم؛

با توجه به اینکه در برخی روستاهای منطقه مورد مطالعه مردم محلی از فعالیت‌های دهیاران بی‌اطلاع بودند (به‌خصوص در برخی روستاهای طبقه اول)، در جهت اعتماد و مشارکت مردم پیشنهاد می‌گردد دهیاران نسبت به ارائه گزارش و اطلاع‌رسانی به روستاییان در مورد اقدامات انجام‌شده بپردازند و به مشکلات موجود توجه ویژه داشته باشند؛ چون این امر باعث افزایش مشارکت مردم روستا با دهیاران شده و از این طریق کارایی دهیاران نیز افزایش می‌یابد؛

با توجه به اینکه دهیاری‌ها توانایی چندانی در زمینه رفع نیازهای اقتصادی مردم روستاها ندارند، پیشنهاد می‌گردد دهیاری‌ها با ایجاد طرح‌های درآمدزا، وصول بهای خدمات و مواردی از این دست زمینه‌های خودکفایی و خوداتکایی خود را فراهم آورده و در انتظار کمک‌های دولتی نباشند؛

با توجه به اینکه در نواحی روستایی در منطقه مورد مطالعه و همچنین در روستاهای کل کشور، بعد اقتصادی و شاخص‌های اقتصادی مهم‌ترین رکن در رسیدن به توسعه پایدار روستایی می‌باشد، با افزایش حیطه کاری مدیران روستایی و دادن امکانات مناسب و اعتبارات کافی به آن‌ها، رفع نیازهای اقتصادی و معیشتی خانوارهای روستایی در اولویت اول قرار گیرد؛

همچنین توصیه می‌شود که مطالعات بیشتری در زمینه بررسی عوامل تأثیرگذار محلی و منطقه‌ای و رهبری محلی بر افزایش توانمندی و ظرفیت‌های روستاها با توجه به شرایط و پتانسیل‌های روستایی انجام گیرد. امید است که با افزایش حمایت‌های دولتی و سازمان‌های مربوطه از دهیاری‌ها و روستاییان، توجه به ظرفیت‌های آنان، در جهت افزایش توانمندسازی معیشتی و رفاه خانوارهای روستایی و به‌ویژه در روستاهای منطقه مورد مطالعه که در فقر و محرومیت به سر می‌برند و در اکثر مواقع بحران‌های زیست‌محیطی از جمله گردوغبار آسیب‌ها و چالش‌های معیشتی زیادی برای آنان به وجود می‌آورد؛ از نتایج این پژوهش بهره‌گرفته شود.

با توجه به مطالب و تفاسیر این مطالعه که باهدف ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در جهت تحقق توسعه پایدار روستایی در روستاهای منطقه پیراشهری شهر پلدختر انجام گرفته است؛ در این خصوص متصدیان و برنامه‌ریزان فرآیند توسعه مناطق روستایی به اهمیت مدیریت محلی و نقش آن‌ها در پایداری و زندگی خانوارهای روستایی توجه کافی داشته باشند. چون توجه به برنامه‌ریزی از پایین و توسط خود مردم بومی و محلی امری ضروری در جهت توسعه روستایی و ابزار و سیاستی برای دستیابی به پایداری منابع در نواحی روستایی می‌باشد، که در نهایت رشد و توسعه نواحی روستایی، رشد

و توسعه در کشور را به دنبال خواهد داشت. نتایج این مطالعه در زمینه عملکرد مناسب مدیران روستایی در ابعاد توسعه پایدار روستایی با نتایج پژوهش نوری و همکاران (۱۳۹۶)، حسنی و همکاران (۱۳۹۷)، بادی بانگا و همکاران (۲۰۱۳)، استفان (۲۰۱۴) و میهای و انگرادو (۲۰۱۸) همسو بوده و نتایج مطالعات آنان را تایید می‌کند. ولی در زمینه عملکرد نامناسب دهیاران در ابعاد مختلف، نتایج مطالعه عنابستانی و همکاران (۱۳۹۳) و سربرقی مقدم و همکاران (۱۳۹۶) همسو نبوده و نتایج مطالعه آنان را رد می‌کند.

منابع

- افرخته، حسن، حجی‌پور، محمد و فرهاد جوان. ۱۳۹۷. نفت و دگرش ساختار اقتصاد روستایی مناطق ایران. مجله تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، دوره هجدهم، شماره ۵۰، صص ۳۹-۶۰.
- پوررمضان، عیسی، علینقی‌پور، مریم و ابراهیم توفیق‌جو. ۱۳۹۵. ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها از دیدگاه روستاییان با بهره‌گیری از مدل کانو (مطالعه موردی: روستای سیاه اسطبلخ- شهرستان رشت). مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، سال ۵، شماره ۲، پیاپی ۱۴، صص ۱۳۱-۱۴۶.
- حسنی، لیلا، عزیزپور، فرهاد، جلالیان، حمید. ۱۳۹۷. ارزیابی نقش مدیریت روستایی در پایداری روستاها مطالعه موردی دهستان دستجرده (شهرستان طارم). جغرافیا و توسعه، دوره ۱۶، شماره ۵۲، صص ۱۵۷-۱۷۴.
- حسینی ابری، سیدحسن. ۱۳۸۰. مدخلی بر جغرافیای روستایی ایران. انتشارات دانشگاه اصفهان، چاپ اول، اصفهان.
- رضازاده، راضیه، سلسله، علی. ۱۳۸۹. مروری بر سیاست‌های توسعه پایدار محلی با رویکرد دارایی مبنا و تأکید بر سرمایه‌های اجتماعی و کالبدی، نشریه نامه معماری و شهرسازی. دوره ۲، شماره ۴، صص ۱۲۱-۱۳۹.
- رفیعیان، مجتبی، هودنسی، هانیه. ۱۳۸۸. بازتولید سرمایه‌های اجتماعی در محلات شهری در رویکرد توسعه پایدار اجتماعات محلی. مجله: پژوهشنامه، شماره ۴۰، صص ۹-۴۸.
- رکن‌الدین‌افتخاری، عبدالرضا. ۱۳۸۹. مدیریت توسعه روستایی (بنیان‌های نظری)، تهران، انتشارات سمت، ۲۶۳ص.
- رکن‌الدین‌افتخاری، عبدالرضا، سجاسی قیداری، حمداله، و جمشید عینالی. ۱۳۸۶. نگرشی نو به مدیریت روستایی با تأکید بر نهادهای تأثیرگذار. روستا و توسعه، دوره دهم، شماره ۲، صص ۱-۳۰.
- ریاحی، وحید، نعیم‌آبادی، نازنین و فرهاد جوان. ۱۳۹۷. مقایسه عملکرد مدیریت نظارتی روستایی (شورها) در روستاهای کوچک و بزرگ (مطالعه موردی: دهستان اردوغشن، شهرستان نیشابور). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۱۳، شماره ۲، صص ۳۶۵-۳۷۸.
- زاهدی مازندرانی، محمدجواد. ۱۳۸۲. جایگاه روستا در فرایند توسعه ملی از دیدگاه صاحب‌نظران. موسسه توسعه روستایی، صص ۱۷۳-۲۰۲.
- سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها. ۱۳۹۰. مدیریت روستایی. انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
- سربرقی مقدم، تکتم، بوزرجمهری، خدیجه، و مریم قاسمی. ۱۳۹۵. ارزیابی عملکرد دهیاران در فرآیند توسعه پایدار روستایی از دیدگاه روستائیان (مورد مطالعه: بخش طرقله شهرستان بینالود). مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال ششم، شماره ۱۹، صص ۱۱۹-۱۳۶.
- شیخی، حجت، پریزادی، طاهر، و بیژن ورمزیار. ۱۳۹۲. بررسی و ارزیابی عملکرد دهیاران در روند مدیریت و توسعه روستایی (مطالعه موردی: شهرستان همدان). مجله برنامه‌ریزی فضایی، دوره سوم، شماره ۳، صص ۱۷-۳۲.

- صیدالی، محسن، صادقی، غلام و زهرا میرزایی گودرزی. ۱۳۹۰. جایگاه مدیریت در پیشبرد اهداف توسعه روستایی مطالعه موردی: روستای جوانمردی (شهرستان لردگان). فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال اول، شماره ۲، صص ۷۹-۹۱.
- طوبایی نژاد، مهرشاد. ۱۳۹۷. تبیین محرومیت روستایی بر اساس شاخص‌های منطقه‌ای و در ارتباط با پایدار زیست‌محیطی (مورد: شهرستان پلدختر). رساله دکترای جغرافیای و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان.
- عنابستانی، علی‌اکبر، محمدی، سید عبدالرضا، روستا، مجتبی، صیادی‌آبگلی، محمد و آوریده، اصغر. ۱۳۹۳. نقش دهیاری‌ها در پایداری سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: بخش میمند فارس). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره نهم، شماره ۲۸، صص ۵۹-۷۲.
- عنابستانی علی‌اکبر، حاتمی نژاد حجت. ۱۳۹۱. مدیریت نوین روستایی و نقش آن در تحول مسکن با توجه بر عملکرد دهیاران (مطالعه موردی: دهستان میش خاص - شهرستان ایلام). جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال دوم، شماره ۲، صص ۱۲۱-۱۴۰.
- فیروزآبادی، سیداحمد، ایمانی جاجرمی، حسین. ۱۳۹۱. وضعیت رضایت روستاییان و عوامل مرتبط با آن از عملکرد دهیاری‌ها (مطالعه موردی: روستاهای استان قزوین). پژوهش‌های روستایی، دوره سوم، شماره ۱، صص ۶۱-۹۱.
- قدس قرجه، احمد. ۱۳۹۱. کاهش ریسک سانحه طبیعی سیل در مناطق روستایی با تأکید بر ظرفیت‌های محلی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد (منتشر نشده). دانشگاه زنجان، زنجان، ایران.
- قدیری معصوم، مجتبی، ریاحی، وحید. ۱۳۸۲. بررسی محورها و چالش‌های مدیریت روستایی در ایران. پژوهش‌های جغرافیایی، سال سی و هشتم، شماره ۵۰، صص ۱۷۷-۱۹۸.
- مطیعی لنگرودی، سیدحسین. ۱۳۸۲. مدیریت جدید برای نوسازی روستایی، تجربه اروپا و شمال آمریکا. مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، دوره اول، شماره ۱، صص ۴۳-۵۹.
- مهدوی، مسعود، نجفی کانی، علی‌اکبر. ۱۳۸۶. دهیاری‌ها، تجربه‌ای دیگر در مدیریت روستاهای ایران (نمونه موردی: دهیاری‌های استان آذربایجان غربی). پژوهش‌های جغرافیایی، دوره سی و هشتم، شماره ۱، صص ۲۱-۳۹.
- نوروزی، اصغر، مهدوی، داوود، و زهرا بدری‌زاده. ۱۳۹۶. ارزیابی عملکرد دهیاری‌ها در چارچوب شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی (مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان اصفهان). پژوهش‌های روستایی، سال هشتم، شماره ۴، صص ۶۴۹-۶۶۲.
- نوری، سید هدایت‌اله؛ مردادی هوسین، نصرت؛ مرادی، کبریا و شیرکوه پسندی. ۱۳۹۶. تحلیلی بر میزان رضایتمندی گردشگران گل و گیاه در زمان‌های اوج ورود به شهرستان محلات. نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، سال ۲۱، شماره ۶۰، صص ۲۳۹-۲۶۱.
- یاری‌حصار، ارسطو، باختر، سهیلا. ۱۳۹۵. ارزیابی شاخص‌های گردشگری پایدار روستایی از منظر جامعه محلی و گردشگران (مطالعه موردی: شهرستان نیر). فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۶، شماره پیاپی ۲۲، صص ۱۲۱-۱۳۴.
- Badibanga. T, Ragasa. C and Ulimwengu. J., 2013. **assessing the Effectiveness of Multistakeholder Platforms: Agricultural and Rural Management Councils in the Democratic Republic of the Congo**, INTERNATIONAL FOOD POLICY RESEARCH INSTITUTE, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=2249799>.
- Boggia, A., Rocchi, L., Paolotti, L., Musotti, F., and Greco, S. 2014. **Assessing rural sustainable development potentialities using a sominance-based rough set approach**. Journal of Environmental Management, 37 (114): 160- 167.
- Budsakorn. S., Songkoon, C., Boonchai, P., Thongwol, N. 2010. **Use of indigenous knowledge for conservation and development of fishing career at the Lampao Damin Northeast**. Journal of Social Sciences, Volume 6, Issue 3, pp 315- 319.

- Coriaa. J, Calfucurab. E. 2012. **Ecotourism and the development of indigenous communities: The good, the bad, and the ugly**, Journal Ecological Economics, 73: 47-55.
- Filips.R and pitman. R. H. 2009. **An Introduction To Community Development**, Simultaneously published in the USA and Canada by Routledge 270 Madison Ave, New York, NY 10016, USA.
- Husnah, N, Saleh S. Ali, M, Salman, D, Hijjang, P, Djufry, F and Amidah Amrawaty. 2014. **Merging Indigenous and Modern Knowledge in Agricultural Development**, International Journal of Agriculture System (IJAS), December 2014, 2 (2): 141- 151.
- Ihuah, P. W., Kakulu, I. I., & Eaton, D. 2014. **A review of Critical Project Management Success Factors (CPMSF) for sustainable social housing in Nigeria**, International Journal of Sustainable Built Environment, 3 (1): 62- 71.
- Ioppolo. G, Cucurachi. S, Salomone. R, Saija. G and Lei S. 2016. **Sustainable Local Development and Environmental Governance: A Strategic Planning Experience**, Journal Sustainability, 8 (2): 1- 16.
- Jackson, T., (2009), **Prosperity without Growth: Economics for a Finite Planet**; Earthscan: Abingdon, UK.
- Mihai, F. C. and Ingrao, C. 2018. **Assessment of biowaste losses through unsound waste management practices in rural areas and the role of home composting**, Journal of Cleaner Production, 172 (3): 1631- 1638.
- Mitchell, B. 2013. **Resource and environmental management**. Abingdon: Routledge.
- Moseley. M. J. 2002. **Local Rural Development Principles and Practice**, University of Gloucestershire.
- Robinson, G. M. 2008. **Book cover Sustainable Rural Systems (Perspectives on Rural Policy and Planning (Sustainable Rural Systems (Perspectives on Rural Policy and Planning)**, Published by Ashgate Publishing Limited Ashgate Publishing Company, Kingston University, London, UK.
- Stefan. E. B. 2014. **The Management Education of the Rural Entrepreneur**, the Amfiteatru Economic Journal, 16 (37): 939- 949.
- Van Zeijl-Rozema, A., Martens, P. 2010. **An adaptive indicator framework for monitoring regional sustainable development: A case study of the INSURE project in Limburg**, The Netherlands. Sustainability: Science, Practice and Policy, 6 (1): 6–17.
- Wezel. A, Brives. H, Casagrande. M., Clément. C, Dufour. A and P. Vandenbroucke. 2016. **Agroecology territories: places for sustainable agricultural and food systems and biodiversity conservation**, Agroecology and Sustainable Food Systems, 40 (2): 132- 144.